

НАПРЯМ 6. ГЕОЕКОЛОГІЧНІ ТА КОНСТРУКТИВНО-ГЕОГРАФІЧНІ ПРОБЛЕМИ І РАЦІОНАЛЬНЕ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

*Андрієвський Б. Я.,
вчитель географії*

*Боратинський ЗЗСО І-ІІ ступенів,
с. Боратин Золочівський район Львівська область*

УКРАЇНА НЕ ПОВИННА БУТИ У СВІТІ «СИРОВИННИМ ПРИДАТКОМ»

Давно відомо, що для будь-якої країни вигідно мати перевагу в експорті над імпортом і вивозити готову продукцію, а не сировину.

Нема причин для радості, по-моєму, в тому, що наша держава отримує 40% надходжень до бюджету тільки від експорту металу. Набагато вигідніше виготовити з цього металу якусь конкурентноспроможну на світовому ринку машину і продати її значно дорожче. При цьому зросте зайнятість населення в країні. І металу при цьому потрібно значно менше, а значить, менше видобуватиметься викопної сировини і побережеться довкілля, а також зекономиться паливо. Те ж стосується і інших видів сировини (ліс, залізна руда, насіння ріпаку, пшениця, бурштин тощо).

Окремо хочеться торкнутися проблеми з вивозом пшениці. Україна – одна з двох країн у світі (ще Бангладеш), де розораність території перевищує 70%. По-перше, вигідніше вивозити якісь вироби з пшениці, а не саму пшеницю (про що вже йшлося). По-друге, від розорювання території через ерозію збіднюються ґрунти. Невже Україна зобов'язана постачати зерно чотирьомстам мільйонам людей у світі за рахунок нищення своєї території (чи побачимо ми ще колись безкраї простори природних степів з їх квітучими ефемероїдами). І взагалі, коли чуєш по телевізору, що вдалося засіяти в цьому році ще більші площі, ніж у минулому (навіть під час теперішньої війни на деяких територіях), думаєш, а чи потрібно стільки, чи не ліпше поберегти ґрунти, природу. До речі, здається, крім проблеми голоду у світі існує також проблеми зайвої ваги.

Ставлення до ґрунтів

Ще на початку 2000-х в різних джерелах можна було знайти інформацію, що за останні 100 років тільки від розорювання ґрунти

України втратили 70% гумусу. Виходить, що втративши ще 30% родючості, наша територія перетвориться в пустелю. Напевно, потрібно шукати альтернативні способи розпушування землі. До того ж, напевно, не потрібно розорювати такі великі площі (про що вже йшлося). Адже використана природа – це, напевно, те ж саме, що на столі повно, а в холодильнику порожньо, а збережена природа – це, коли ніби повний холодильник, тобто, є запаси надовго.

Бур'яни шкідливі?

Чи задавались ви питанням, чому бур'яни ростуть тільки на території, яка обробляється у сільському господарстві, а не ростуть, наприклад, у лісі. Хоч їх ніхто спеціально не сів. До того ж, особливість цих рослин ще в тому, що вони дуже швидко ростуть і дають багато зеленої маси. Може, природа спеціально «влаштувала» такий механізм, щоб відновлювати родючість ґрунту, яка знижується через діяльність людини. І замість того, щоб використовувати бур'яни як органічне добриво, люди вносять в землю мінеральні добрива, які, напевно, «заліплюють» ґрунтові капіляри, по яких мають рухатися вода і повітря, необхідні рослинам, а також використовують гербіциди, отруюючи все живе у ґрунті. Ті гербіциди (як і пестициди), скоріш за все, попадають і в продукти харчування.

В дитячій енциклопедії «Я пізнаю світ» є такі рядки: «Повертаючись до бур'янів, слід сказати, що в останні роки вони здобули несподівану підтримку, Захисники природи в Швейцарії, приміром, запропонували відмовитися від нещадної боротьби з ними. Гадають, що при цьому порушується природний баланс, який потребує біологічного різноманіття, і наводять чимало аргументів на користь того, що бур'яни можуть бути навіть корисними, а саме: вони захищають ґрунт від ерозії, а паростки корисних культур, які тільки-но пробилися з-під землі, - від морозу, граду або палючих сонячних променів. Головне ж – бур'яни дають притулок корисним кохам, здатним боротися зі шкідниками сільськогосподарських культур» [1, ст.370-371]. Варто додати, що бур'яни мають довше коріння, ніж культурні рослини, і завдяки цьому дістають поживні речовини з глибших шарів, куди ці речовини вимиваються дощовими водами.

Проблема засмічення

Зрозуміло, що сміття, що не переробляється в природі, не можна ні кидати на поверхню землі, ні закопувати в землю, ні спалювати (адже виділяються шкідливі речовини в повітря). Про шкідливість таких матеріалів також багато говориться. Звичайно,

потрібно переймати досвід у тих країн, де вміло сортують і переробляють таке сміття. А чи не варто прислухатися до доброї української приказки: «Чисто не там, де прибирають, а там, де не сміять». Адже ще не так давно загортали цукерки і печиво в магазинах у паперові кульки, а пляшки були виключно скляними. Якщо повернутися до таких методів, то, напевно, покращиться здоров'я у всіх людей, в тому числі у виробників поліетиленових пакетів та пластикових пляшок.

Література:

1. Таємниці природи: Дит. енцикл. /Авт.-упоряд. О.А. Леонович. К.: Школа. 2003. – (Я пізнаю світ).

Басюк Т. О.,

кандидат географічних наук, доцент кафедри геології та гідрології

Федорчук А. В.,

*здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Навчально-наукового інституту енергетики, автоматички та водного
господарства,*

*Національний університет водного господарства та
природокористування*

м. Рівне

ЕКОЛОГІЧНІ НАСЛІДКИ НЕЗАКОНОГО ВИДОБУТКУ БУРШТИНУ

Незаконний видобуток бурштину не лише зменшує обсяги добутку сировини, а й призводить до пошкодження природних територій. Природа є складною системою, де всі компоненти взаємопов'язані. Тому втручання у геологічне середовище має негативні наслідки для інших природних елементів. Найбільше постраждає біотична складова природи.

Під час шурфувального видобутку бурштину знищуються трав'яний і чагарниковий яруси лісу, пошкоджується коренева система дерев, а часто вони спилкуються або викорчовуються. Внаслідок цього вони втрачають стійкість і можуть нахилитися або впасти. Це призводить до пошкодження сусідніх рослин та загибелі підліску, що часто призводить до виникнення "п'яного" лісу, де багато дерев